

Acești cercetători nu au citit la fel însemnarea brodată în partea de jos a celor două fișii care alcătuiesc odajdia. Iar în privința datei, avem cele mai mari îndoieli că ei ar avea dreptate.

Astfel pe cînd D. Dan n-a citit decît cele dintîi nouă cuvinte ale inscripției, neizbutind a desluși mai departe data de pe el, O. Tafrali a mers pînă la capăt. După el scrie acolo: *Іу استفанъ коекѡда господарь земан молдавскон съвѣршениа сѣи патрахъ(на) Счоз мѣ(снц)ъ іѣніа и днѣ.*

(Io Ștefan Voevod domn Țării Moldovei a făcut acest patrafir în 6977, luna iunie 15 zile).

Gabriel Millet transcrie altfel: « Ioani Ștefanî voevoda gospodari zemli moldavskoi sîtvori si patrachi(l) vi/schsz dñi iūnia ІД », dar citirea datei pîrindu-i nesigură (6977 iunie 14), el înseamnă că citirea lui Tafrali este « poate preferabilă ».

Am cercetat cu lupa inscripția al cărei din urmă rînd este mărunț, mic și înghesuit, ceea ce face deosebit de anevoioasă deslușirea lui. Citirea noastră se deosebește în mai multe locuri de acelea de mai sus.

Astfel în josul fișiei din stînga citim 2 rînduri, urmate de cele trei de pe cealaltă fișie.

Іуанъ استفанъ коекѡ
да господарь зем
ан молдавскон съ
вѣршениа патрахъ(на) к(ъ) лѣ(тѣ) Сч
Гз мѣ(сн)ца юніа (sic!) и днѣ.

adică: « Io Ștefan Voevod domn Țării Moldovei a făcut acest patrafir la leatul 6997, luna iunie 15 zile ».

Deosebirile dintre toate aceste lecturi pornesc de la înghesuirea slovelor rîndului 5 și de la aruncarea sus a unor slove din rîndul al 4-lea.

Textul nostru l-am citit și verificat mai întîi la București iar mai tîrziu chiar la Putna de mai multe ori și la un răstimp de cîteva zile. De aceea nu ne temem să afirmăm că patrafirul este din 1489 (6997), iar nu din 1469 (6977) cum s-a crezut pînă acum. Cu alte cuvinte este acolo nu un O (70), ci un G (90). O dovadă în această privință o aduce și subțirele firicel de mătase albastră care însoțește fiecare slovă. De ar fi fost un O, s-ar fi cusut ușor un rotocol albastru, pe cînd de fapt firicelul este chinuit și întortochiat pentru a reda pe G.

Data aceasta înlătură părerea lui Gabriel Millet că acest patrafir a scăpat din foc cu prilejul arderii mănăstirii în 1484¹⁸. Dar, lucru mult mai însemnat, aceasta nu sprijină părerea lui Turdeanu și Millet, că patrafirul nr. 100 de la Putna este o copie după patrafirul nr. 98.

Despre patrafirul nr. 100 Turdeanu scrie următoarele: « Mai tîrziu, cînd s-a reluat acest model pentru a se face un nou patrafir, execuția a fost mai grosolană iar calitatea materialelor inferioară. Astfel, aceste două piese ne dau o idee clară a gradului de dezvoltare a broderiei moldovenești sub Ștefan cel Mare în faza ei dintîi: nici unul din vechile ateliere moldovenești ne mai putînd procura piesele de care era nevoie pentru înzestrarea mănăstirii Putna — cea dintîi mănăstire clădită de Ștefan — a trebuit să se recurgă la un

¹⁸ G. Millet, *op. cit.*, p. 25.